

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Befolkningsutvecklingen i kommungrupper och påverkan på fruktsamheten

Befolkningsutvecklingen i kommungrupper och påverkan på fruktsamheten

Background material about demography, children and family 2006:1

Population growth in municipality groups and the influence on total fertility

Statistics Sweden
2006

Tidigare publicering

SCB:s modell för befolkningsprognoser – En dokumentation

Bakgrundsmaterial om Demografi, barn och familj 2005:1.

Fruksamhetsmodellen – beskrivning av beräkningarna av antalet födda

Bakgrundsmaterial om Demografi, barn och familj 2005:2

Previous publication

SCB's model for population projections. A documentation.

The fertility projection model

– description of the calculation of number of births

Producent

Producer

SCB, enheten för demografisk analys och jämställdhetsstatistik

Box 24300, 104 51 Stockholm

Tfn +46 8 506 940 00

E-post: demografi@scb.se

Förfrågningar:

Inquiries

Lotta Persson

e-post: lotta.persson@scb.se

tfn +46 8 506 942 11

Torbjörn Israelsson

tfn +46 8 605 948 93

ger ytterligare upplysningar om verksamheten inom statistikenheten

Om du citerar ur denna publikation, var god uppge källan:

Källa: SCB, *Befolkningsutvecklingen i kommungrupper och påverkan på fruktsamheten*.

When quoting material from this publication, please state the source as follows:

Source: Statistics Sweden, "Population growth in municipality groups and the influence on total fertility".

©2006, Statistiska centralbyrån

Enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är det förbjudet att helt eller delvis mångfaldiga innehållet i denna publikation utan medgivande från Statistiska centralbyrån.

Any reproduction of the contents of this publication without prior permission from Statistics Sweden is prohibited by the Act on Copyright in Literary and Artistic Works (1960:729).

ISSN 1104-4047

ISBN 91-618-1315-X

ISBN 978-91-618-1315-5

URN:NBN:SE:SCB-2006-BE52OP0601_pdf

Printed in Sweden

SCB-Tryck, Örebro 2006.02

Förord

Statistiska centralbyrån, SCB, gör varje år en befolkningsprognos för riket. Befolkningsframskrivningarna bygger på de olika demografiska förändringarna: födda, döda samt in- och utvandring. För att göra så bra prognoser som möjligt krävs analyser av dessa komponenter. I föreliggande rapport analyseras fruktsamheten i relation till befolkningsutvecklingen i olika kommungrupper. Allt fler unga har flyttat till storstäder och större städer där fruktsamheten är lägre än i övriga delar av landet. I rapporten studeras om en sådan demografisk strukturomvandling påverkar rikets totala fruktsamhet. Rapporten har utarbetats av Lotta Persson. Gun Alm-Stenflo och Jan Qvist har bidragit med värdefulla synpunkter.

Statistiska centralbyrån i februari 2006

Anna Wilén

Torbjörn Israelsson

INNEHÅLL

A separate text in English is provided at the end of the publication, on page 39

Förord	3
Sammanfattning	7
1. Inledning	8
2. Fruktsamhetsutvecklingen i kommungrupperna	9
Fruktsamheten lägre i storstäder och större städer.....	9
3. Befolkningsutvecklingen i kommungrupperna	13
Fler flyttar till storstäder och större städer	13
4. Påverkan på fruktsamheten	15
Ett räkneexempel	15
Olika framtida scenarier	15
Slutsatser.....	19
Bilaga 1	21
Befolkningsutvecklingen i kommungrupperna	21
Bilaga 2	25
Fruktsamhetsutvecklingen i kommungrupperna.....	25
Bilaga 3.....	29
Olika scenarion och påverkan på fruktsamheten	29
Bilaga 4.....	36
Kommungruppsindelning	36
Referenser	38
In English	39
Summary	39
List of terms	41

Sammanfattning

Statistiska centralbyrån gör för varje år en befolkningsprognos för riket. Befolkningsframskrivningarna bygger på de olika demografiska förändringarna: födda, döda, samt in- och utvandring. I föreliggande rapport analyseras rikets fruktsamhetstal i relation till befolkningsutvecklingen i olika kommungrupper.

Delar man in landet i regioner efter storlek och näringsstruktur visar det sig att fruktsamheten är lägre framför allt i *storstäder* och *större städer*. I *storstäderna* har fruktsamheten i äldre åldrar stigit kraftigt. Det gäller även i *förorterna* och i någon mån i *större städer*.

Under senare delen av 1990-talet fram till idag, har befolkningsökningen i framför allt *storstäderna* varit mycket kraftig. Omflyttningen inom landet har fått till följd att antalet kvinnor i de barnafödande åldrarna ökat kraftigt i *storstäderna* och i viss mån i *förorterna* och i *större städer*. I övriga riket har befolkningen i de barnafödande åldrarna minskat kraftigt.

Befolkningsutvecklingen i kommungrupperna uppskattas ändå inte ha haft så stor inverkan på rikets fruktsamhetstal. Om man leker med tanken att omflyttningarna inte hade skett uppskattas fruktsamhetstalet år 2004 ha varit 1,78 istället för 1,75, givet att de som flyttat skulle haft samma benägenhet att föda barn som de som bott kvar.

Vi har studerat olika befolkningstillväxt- och fruktsamhetsscenarioer i kommungrupperna. Inget befolkningstillväxtscenario ser ut att ha särskilt stor effekt på den totala fruktsamheten. Det som har effekt på fruktsamhetstalet är förändrade fruktsamhetsmönster. Skulle t.ex. fruktsamheten i kommungrupperna fortsätta att gå upp på samma sätt som det gjort de senaste åren betyder det en ökning av fruktsamhetstalet med 0,05 barn per kvinna per år.

I SCB:s befolkningsprognos för 2005–2050 antar vi att fruktsamheten i äldre åldrar kommer att öka. Samtidigt vet vi att fruktsamheten är åldersbetingad och sjunker med stigande åldrar. När vi ser fruktsamhetsmönstret i *storstäder* ser vi dock att det finns "utrymme" att föda barn i äldre åldrar.

Även om omflyttningen inte verkar ha särskilt stor effekt på den totala fruktsamheten i riket är konsekvenserna stora på regional nivå. Trots att fruktsamheten är högre i kommuner i *övriga riket*, t.ex. i glesbygds-kommuner, betyder ändå omflyttningen att allt färre barn kommer att födas eftersom det kommer att finnas allt färre kvinnor i reproduktiv ålder. Men de som bor kvar där föder barn i större utsträckning.

1. Inledning

Statistiska centralbyrån, SCB, gör varje år en befolkningsprognos för riket. Befolkningsframskrivningarna bygger på de olika demografiska förändringarna: födda, döda samt in- och utvandring. För att göra så bra prognoser som möjligt krävs analyser av dessa komponenter. I föreliggande rapport analyseras fruktsamheten i relation till befolkningsutvecklingen i olika kommungrupper. Vi ser dels på utvecklingen av fruktsamheten i olika kommungrupper, dels på befolkningsutvecklingen i kommungrupperna samt på sambandet mellan dessa komponenter. Syftet är att studera hur mycket rikets fruktsamhetstal skulle kunna påverkas av olika scenarier i kommungrupperna både vad gäller fruktsamhet och befolkningstillväxt.

Rapporten är disponerad på följande sätt. I kapitel 2 beskrivs utvecklingen av fruktsamheten i kommungrupper. I kapitel 3 beskrivs befolkningsutvecklingen i kommungrupperna. Kapitel 4 innehåller olika framtida befolkningstillväxt- och fruktsamhetsscenarier i kommungrupperna samt uppskattningar av vilken effekt dessa scenarier får på rikets fruktsamhetstal.

2. Fruktsamhetsutvecklingen i kommungrupperna

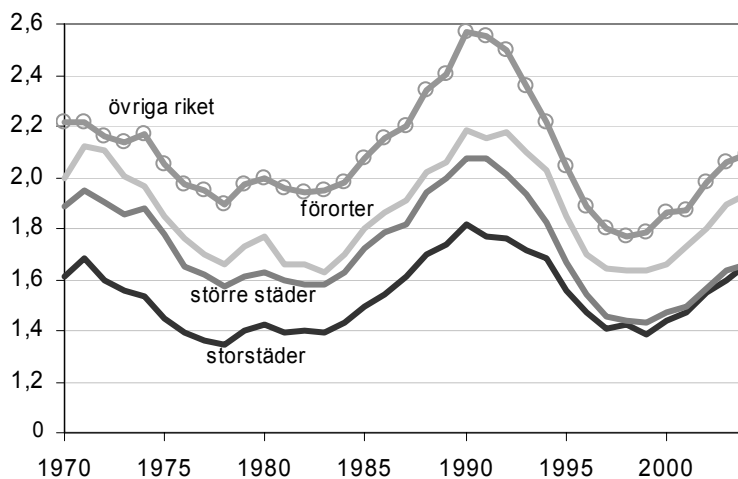
Fruktsamheten lägre i storstäder och större städer

Delar man in landets kommuner efter storlek och näringsstruktur¹ visar det sig att fruktsamheten är låg framför allt i *storstäder*. Till *storstäder* hör Stockholm, Göteborg och Malmö. *Storstäderna* har traditionellt haft lägre fruktsamhet än övriga kommungrupper (se diagram 2.1). Skillnaderna har varierat men i stort sett minskat. Det beror bland annat på att fruktsamheten i äldre åldrar har stigit kraftigt i *storstäderna*. Kvinnor över 30 år föder barn i allt större omfattning (se diagram 2.2). De som på grund av studier och annat skjutit upp barnafödandet under 1990-talet är nu etablerade på arbetsmarknaden och "tar igen" sitt uppskjutna barnafödande. I prognosen för Stockholm antar man dock att fruktsamhetstalen kommer att minska något jämfört med de senaste årens höga nivåer²

Diagram 2.1

Summerad fruktsamhet³ i olika kommungrupper 1970–2004. Antal barn per kvinna.

Total fertility rate in different groups of municipalities 1970-2004. Number of children per woman.

¹ De regioner som används i studien är bildade enligt kommunförbundets tidigare kommungruppsindelning och beskrivs i bilaga 4. Sedan 1 januari 2005 har kommunförbundet gjort en ny kommungruppsindelning men det är den gamla indelningen som vi använder oss av här.

² Bandel, J. (2005) *Statistik om Stockholm. Befolkningsprognos 2005–2014*.

³ Den summerade fruktsamheten anger det antal barn som kvinnor skulle få i genomsnitt om det enskilda årets fruktsamhet i varje ålder skulle gälla i framtiden.

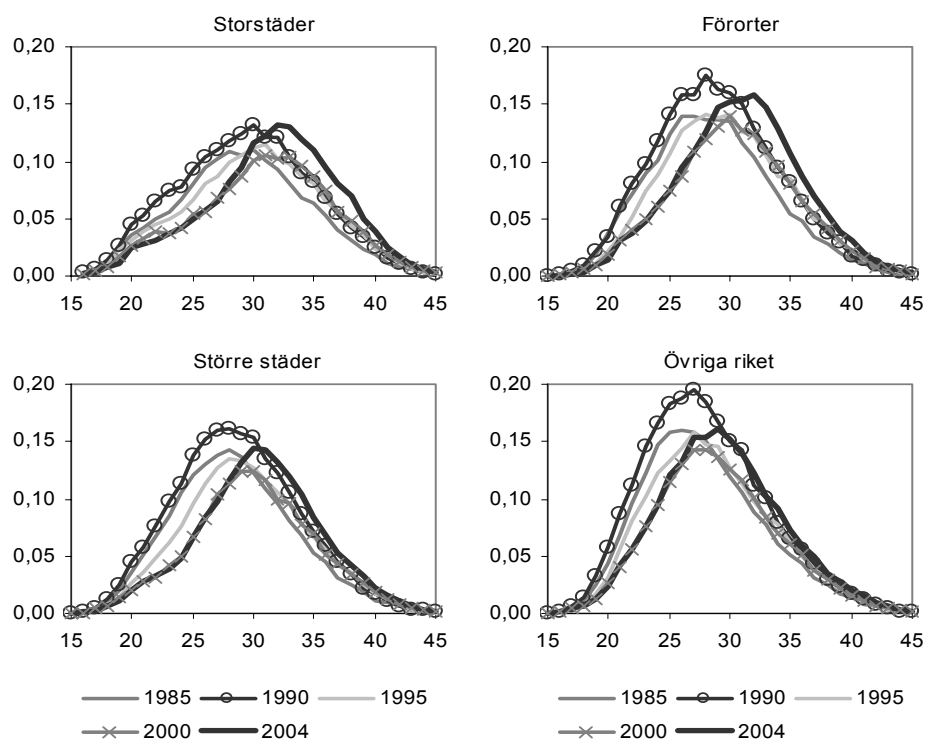
De senaste åren har fruktsamheten i *större städer* minskat i förhållande till övriga kommungrupper. De liknar allt mer *storstäderna*. Det kan förklaras av att fler kommuner i gruppen *större städer* har blivit högskoleorter vilket naturligtvis lockat unga kvinnor och män att flytta dit. Studenter har mycket låg fruktsamhet⁴. Efter avslutade studier är det många som flyttar till storstadsregionerna för att få arbete⁵. Många blir kvar där och i samband med att de bildat familj är det många som flyttar till *förorterna*. Benägenheten att få ett andra barn är 10 procentenheter lägre för dem som stannar kvar i storstadskommunen jämfört med dem som flyttar till en förortskommun⁶.

De flesta som skaffar barn i Sverige väntar med det första barnet tills de har en fast förankring på arbetsmarknaden. Det är inte bara i *storstäderna* som fruktsamheten i äldre åldrar stigit kraftigt. Det gäller även i *förorterna* och i någon mån i *större städer*. I *övriga riket*⁷ har fruktsamheten i äldre åldrar inte ökat nämnvärt, åtminstone inte de senaste åren (se diagram 2.2 och 2.3).

Diagram 2.2

Åldersspecifik fruktsamhet i olika kommungrupper 1985, 1990, 1995, 2000 och 2004. Antal barn per kvinna.

Age specific fertility in different groups of municipalities 1985, 1990, 1995, 2000 and 2004. Number of children per woman.

⁴ SCB (2001) *Arbetsmarknadsstatus och fruktsamhet*

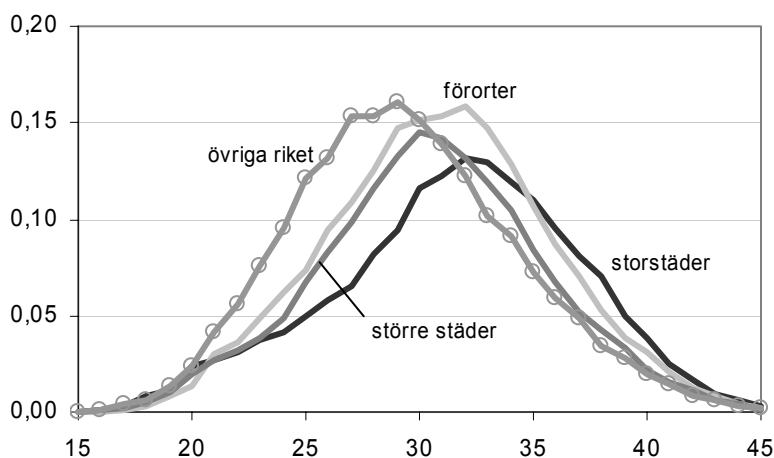
⁵ SCB (2003) *Flyttströmmar i Sverige 1999–2001*

⁶ SCB (2005) *Bostaden, storstaden och barnfamiljen*

⁷ Övriga riket består av sex kommungrupper: medelstora städer, industrikommuner, landsbygdskommuner, glesbygdskommuner, övriga större kommuner och övriga mindre kommuner.

Diagram 2.3

Åldersspecifik fruktsamhet efter kommungrupp 2004. Antal barn per kvinna.
Age specific fertility in different groups of municipalities 2004. Number of children per woman.

Storstäderna har de äldsta förstagångsmammorna. År 2004 var kvinnor som bodde i *storstäder* i genomsnitt 30,4 år när de fick sitt första barn (se tabell 2.1). De yngsta förstagångsmammorna finns i *övriga riket*. De var i medeltal två år yngre när de fick sitt första barn.

Tabell 2.1

Medelålder vid första barnets födelse i olika kommungrupper 2004
Mean age at first birth in different groups of municipalities 2004

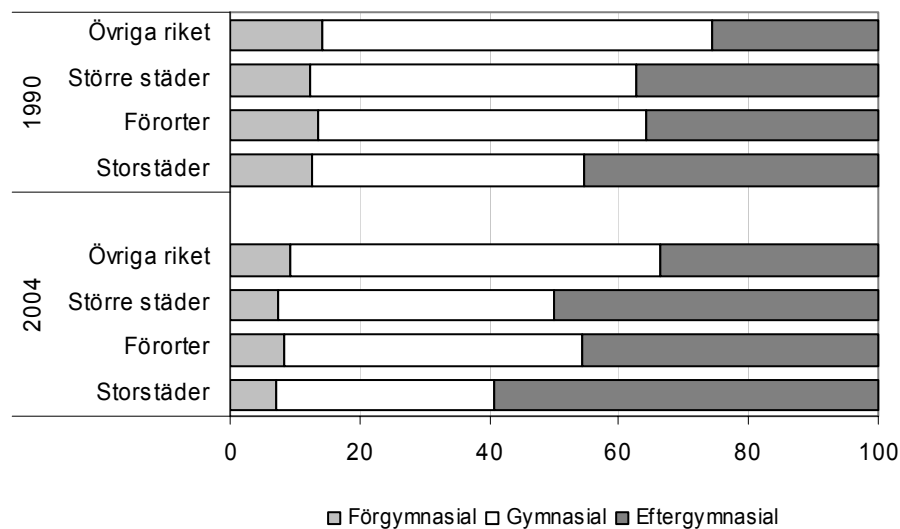
Kommungrupp	Medelålder vid första barnets födelse
Storstäder	30,4
Förorter	30,1
Större städer	29,0
Övriga riket	28,4
Riket	29,3

En trolig förklaring till den senare familjebildningen i *storstäderna* är att fler högutbildade söker sig dit. De högutbildade har högre etableringsålder och också högre genomsnittsålder vid första barnets födelse.⁸ I *storstäderna* finns störst andel med eftergymnasial utbildning (se diagram 2.4). Eftergymnasial utbildning har blivit mycket vanligare. Det gäller särskilt i *storstäderna* men även i *större städer*. Minst har utbildningsnivån ökat i *övriga riket*.

⁸ SCB (2002) *Hur många barn får jag när jag blir stor?*

Diagram 2.4**Utbildningsnivå⁹ för 30-åriga kvinnor i olika kommungrupper 1990 och 2004. Procent.**

Completed education for 30 year old women in different groups of municipalities 1990 and 2004. Per cent.

⁹ Med utbildningsnivå menas i det här fallet utbildningsnivå så nära 40 års ålder som möjligt. Denna variabel finns i det så kallade fruktsamhetsregistret. En person som t.ex. vid 28 års ålder i SCB:s utbildningsregister går från att ha haft en gymnasial utbildning till att ha en eftergymnasial utbildning kommer i fruktsamhetsregistret att ha en eftergymnasial utbildning även i åldrarna före 28 år.

3. Befolkningsutvecklingen i kommungrupperna

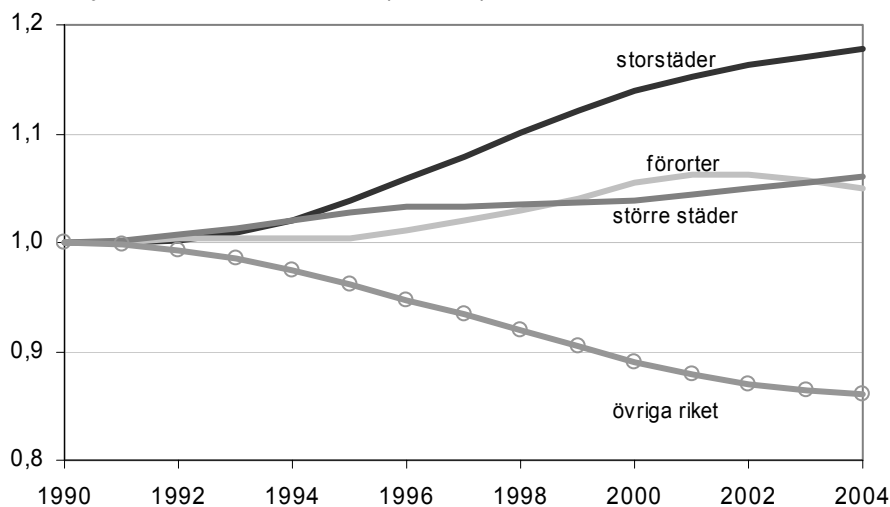
Fler flyttar till storstäder och större städer

Under senare delen av 1990-talet fram till idag, har befolkningsökningen i framför allt *storstäderna* varit mycket kraftig. Ungdomar har i allt större utsträckning flyttat från mindre orter till utbildning och arbete i de större städerna. Omflyttningen inom landet har fått till följd att kvinnor i de barnafödande åldrarna 20-40 år ökat kraftigt i *storstäderna* och i viss mån i *förorterna* och i *större städer*. I övriga kommuner har befolkningen i de barnafödande åldrarna minskat kraftigt. Idag är den betydligt mindre än den var vid tidsseriens början 1990 (se diagram 3.1).

Diagram 3.1

Befolkningstillväxt i olika kommungrupper. Kvinnor i de barnafödande åldrarna 20-40 år 1990-2004. Index (1990=1)

Population growth in different groups of municipalities. Women in childbearing ages 20-40 years 1990-2004. Index (1990=1)

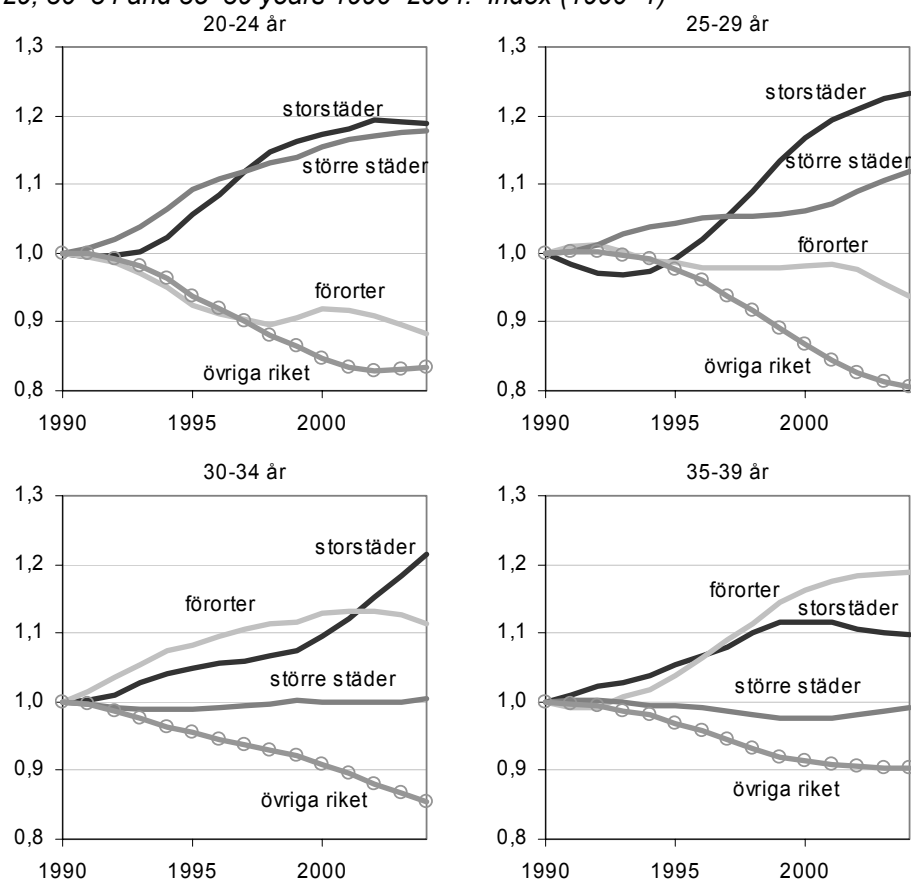
När gymnasiestudierna är klara lämnar många ungdomar föräldrahemmet och i åldrarna 20-24 år är omflyttningen intensiv. De flesta ungdomar flyttar uppåt i ortshierarkin dvs. från mindre orter till större och därmed till bättre utbud av utbildning och arbete. Det är kommuner i grupperna *storstäder* och *större städer* som haft en ökad tillväxt av ungdomar i 20-24-årsåldern på bekostnad av *förorter* och *övriga kommungrupper* (se diagram 3.2). *Storstäderna* är den kommungrupp med störst tillväxt i åldrarna 25-29 år men även *större städer* har en tillväxt i dessa åldrar. De båda andra kommungrupperna fortsätter att förlora.

Nästa livsfas blir för många att bilda familj och få barn. *Förorterna* har en befolkningstillväxt i 30–34-årsåldern som även fortsätter i 35–39-årsåldern. *Storstäderna* fortsätter att ha tillväxt även i dessa åldrar till skillnad från kommungruppen *större städer*. Många studenter lämnar efter avslutade studier universitets- och högskolekommunerna i *större städer* för att arbeta i *storstäderna*¹⁰. På 1970-talet var det vanligare än idag att barnfamiljer flyttade ut från *storstäderna* när de fått barn. Men idag tyder inget på att den ökande inflyttningen av unga till *storstäderna* har följts av en ökad utflyttning när det sedan blir dags att bilda familj. Bland dem som fick barn under första halvan av 1990-talet var utflyttningen ganska stabil. Ungefär en tredjedel flyttade från *storstäderna* inom en sjuårsperiod. Merparten av dessa flyttade till någon *förortskommun* inom den egna storstadsregionen¹¹. Barnfamiljer har blivit allt mindre benägna att flytta över längre avstånd de senaste 30 åren. Ett resultat som förmodligen beror på att kvinnor idag förvärvsarbetar i en helt annan utsträckning än tidigare¹².

Diagram 3.2

Befolkningstillväxt i olika kommungrupper. Kvinnor i åldrarna 20–24, 25–29, 30–34 och 35–39 år 1990–2004. Index (1990=1)

Population growth in different groups of municipalities. Women in ages 20–24, 25–29, 30–34 and 35–39 years 1990–2004. Index (1990=1)

¹⁰ SCB (2003) *Flyttströmmar i Sverige*

¹¹ SCB (2005) *Bostaden, storstaden och barnfamiljen*

¹² SCB (2005) *Familjens betydelse för rörligheten på arbetsmarknaden*

4. Påverkan på fruktsamheten

Ett räkneexempel

Vi har sett att fruktsamheten är lägre i *storstäder* och *större städer*. Vi vet också att fler i fruktsamma åldrar flyttar till *storstäder* och *större städer*. Har detta haft betydelse för rikets fruktsamhetstal? Hur stor skulle då barnafödandet blivit om vi inte haft dessa omflyttningar?

Vi leker med tanken att 1990- och 2000-talets omflyttningar bland unga från övriga kommungrupper till *storstäder* och *större städer* inte hade skett. De hade istället bott kvar i sina ursprungliga kommungrupper och haft samma benägenhet att föda barn som de haft som bott kvar i dessa kommungrupper. Enligt detta sätt att räkna hade det fötts ca 230 fler barn i Sverige år 1995, ca 930 fler barn år 2000 och år 2004 hade det fötts omkring 1450 fler barn. Detta skulle år 2004 ha medfört ett fruktsamhetstal på 1,78 istället för 1,75 som det verkliga fruktsamhetstalet för riket var år 2004. Det är naturligtvis en tänkt situation men visar ändå i någon mån vad den demografiska strukturomvandlingen på 1990-talet har betytt för barnafödandet. Givet förstås att valet av bostadsort påverkar benägenheten att få barn.

Olika framtida scenarier

Vad händer med rikets fruktsamhetstal om utvecklingen håller i sig och befolkningstillväxten i de barnafödande åldrarna fortsätter i *storstäder* och *större städer* och fortsätter att minska i *övriga kommungrupper*? Och hur påverkas rikets fruktsamhetstal av förändrade fruktsamhetsmönster i kommungrupperna? I följande avsnitt studerar vi hur fruktsamhetstalet för riket kan tänkas påverkas av olika befolkningstillväxtscenarier i kommungrupperna samt olika fruktsamhetsmönster i kommungrupperna.

Olika befolkningstillväxtscenarier

- Ett tänkbart scenario är att vi har nått "toppen", dvs. utflyttningen till *storstäder* och *större städer* fortsätter inte att öka. I detta scenario antar vi att befolkningsfördelningen (i de barnafödande åldrarna) i kommungrupperna ser ut på samma sätt som år 2004. Detta scenario kallar vi "nått toppen" (se diagram 4.1)

- Ett annat tänkbart scenario är att trenden vi haft de senaste åren fortsätter¹³. Detta betyder att *storstäderna* får en fortsatt ökad andel kvinnor i åldrarna 26–34 år. *Större städer* får en ökad andel kvinnor i åldrarna 23–29 år. Detta på bekostnad av *förorterna* och *övriga riket*. Detta scenario kallar vi "trenden fortsätter" (se diagram 4.1 samt diagram B3.1, i Bilaga 3).
- Tidigare har många valt att flytta från *storstäderna* och deras *förorter* när det är dags att bilda familj. Men det är allt fler som stannar i *storstäderna*¹⁴. I nästa scenario antar vi att alla som vid 30 års ålder bor i *storstäder* stannar kvar. Vi antar att utvecklingen sker successivt under 10 år. Befolkningstillväxten minskar framför allt på bekostnad av *övriga riket* men även till liten del på bekostnad av *större städer* och *förorter*. Detta scenario kallar vi för "fler stannar i *storstäderna*" (se diagram 4.1 samt diagram B3.2, i Bilaga 3).
- Ett ännu mer drastiskt utfall skulle vara att befolkningstillväxten fortsätter i *storstäder* (i åldrarna 26–34 år) och i *större städer* (i åldrarna 23–29 år) samtidigt som alla som vid 30 års ålder bor i *storstäder* stannar. Det vill säga "trenden fortsätter" samtidigt som "fler stannar i *storstäderna*" (se diagram 4.1 samt diagram B3.3, i Bilaga 3).

Olika fruktsamhetsscenarier i kommungrupperna

Olika fruktsamhetsmönster påverkar befolkningstillväxtscenarierna olika därför har vi också delat in fruktsamheten i tre olika scenarier:

- I det första fruktsamhetsscenariot antar vi att fruktsamheten är konstant på dagens nivå i kommungrupperna. Detta scenario kallar vi "2004 års nivå".
- I det andra fruktsamhetsscenariot antar vi att trenden mot barnafödande i äldre åldrar fortsätter i samma takt som de senaste åren¹⁵ i ytterligare 5 år. Trenden är starkare i *storstäderna* och *förorterna* jämfört med *större städer* och *övriga riket*. Detta scenario kallas "fruktsamhetstrenden fortsätter" (se diagram B3.4, i Bilaga 3).
- I det tredje scenariot antar vi att fruktsamheten sjunker under en femårsperiod i *storstäderna*¹⁶ medan den stiger något i övriga kommungrupper men inte lika dramatiskt som i föregående scenario. Detta scenario kallar vi "fruktsamheten minskar i *storstäderna*" (se diagram B3.5, i Bilaga 3).

¹³ Se Bilaga 1, diagram B1.1–B1.4: Utvecklingen av andel kvinnor i olika kommungrupper efter ålder 1985–2004.

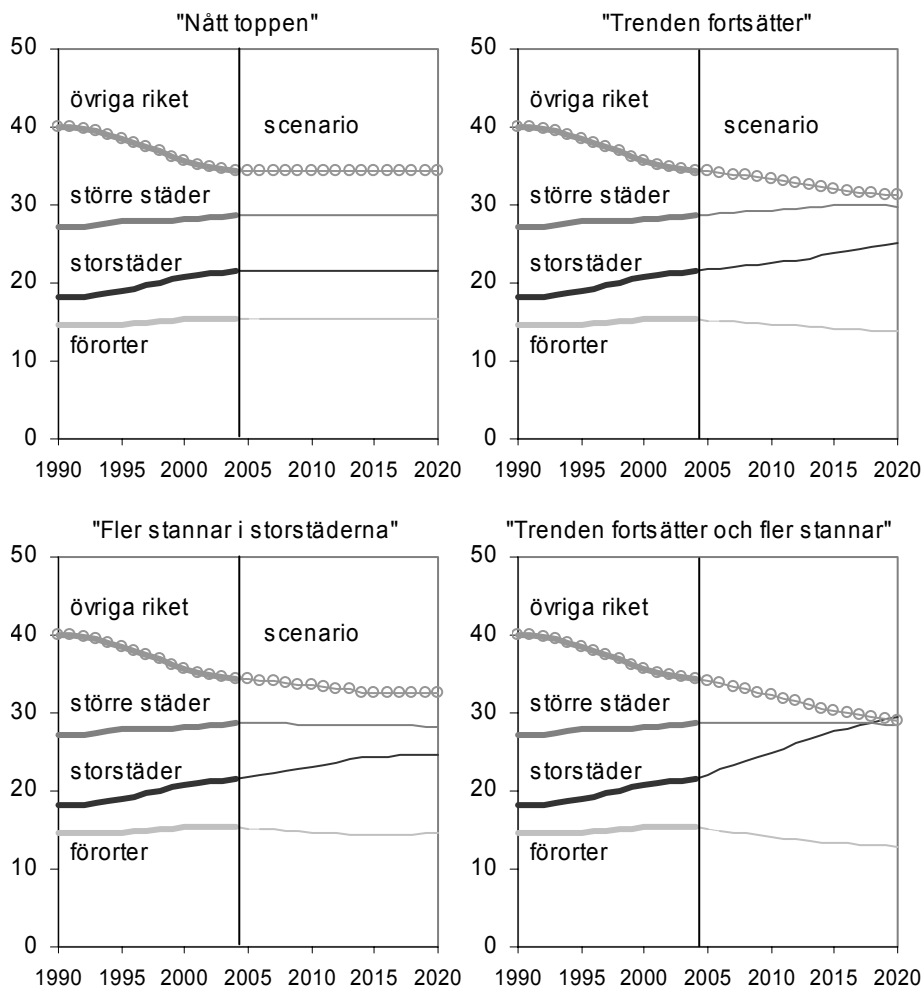
¹⁴ Nilsson, Å. (2000) *Ungdomar stannar i stora städer*

¹⁵ Se Bilaga 1, diagram B1.1–B1.4: Utvecklingen av andel kvinnor i olika kommungrupper efter ålder 1985–2004.

¹⁶ I Stockholms befolkningsprognos 2005–2014 antar de t.ex. "en successiv återgång till en normal fruktsamhetsnivå jämfört med de senaste årens extremt höga nivåer". Man antar att fruktsamheten går ner från 1,69 år 2004 till 1,61 från 2008 och framåt.

Diagram 4.1**Andel kvinnor i de barnafödande åldrarna 20–40 år i olika kommungrupper 1990–2004 samt enligt olika befolkningstillväxtscenarier 2005–2020**

Share of women in childbearing ages 20–40 years in different groups of municipalities 1990–2004 and share of women according to different population growth scenarios 2005–2020

Resultat

För varje fruktsamhetsscenario har vi lagt in resultaten från de fyra olika befolkningstillväxtscenarierna. I diagram 4.2 (och tabell B3.1, i Bilaga 3) ser vi att inget befolkningstillväxtscenario haft särskilt stor effekt på rikets fruktsamhet. Det minst gynnsamma för rikets fruktsamhetstal är att "trenden fortsätter", dvs. att tillväxten i *storstäder* och *större städer* fortsätter på samma sätt som de senaste åren. Det mest gynnsamma skulle vara att "fler stannar", dvs. att alla som bor i *storstäder* vid 30 års ålder stannar kvar. Åtminstone om man i *storstäder* skulle fortsätta att ha hög fruktsamhet i

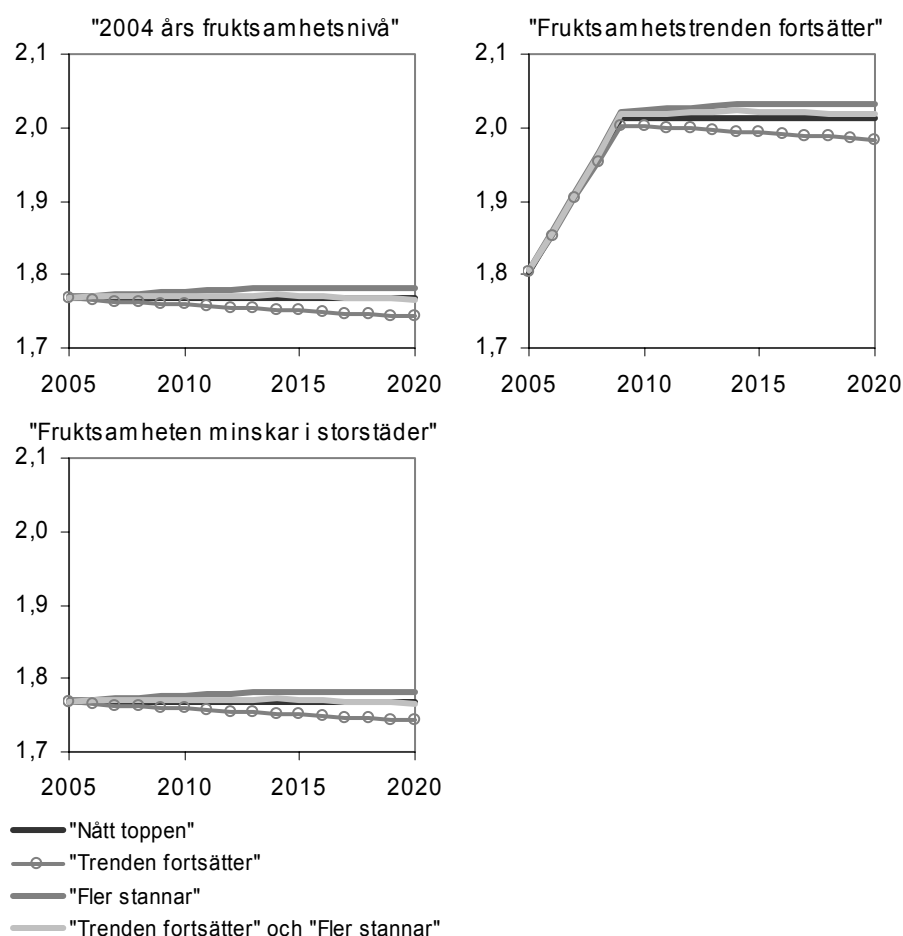
äldre åldrar. Men skillnaden mellan det mest gynnsamma scenariot och det minst gynnsamma är ganska litet¹⁷.

Det som istället har effekt på fruktsamhetstalet är förändrade fruktsamhetsmönster. Skulle t.ex. fruktsamheten fortsätta att stiga på samma sätt i kommungrupperna som det gjort de senaste åren betyder det en ökning av fruktsamhetstalet med 0,05 barn per kvinna och år.

Diagram 4.1

Andel kvinnor i de barnafödande åldrarna 20–40 år i olika kommungrupper 1990–2004 samt enligt olika scenarier 2005–2020

Share of women in childbearing ages 20–40 years in different groups of municipalities 1990–2004 and share of women according to different scenarios 2005–2020

¹⁷ För fruktsamhetsscenario "2004 års nivå" skulle det på sikt (år 2020) skilja 0,04 (1,78-1,74) mellan det mest gynnsamma och det minst gynnsamma befolkningstillväxtscenariot. För fruktsamhetsscenario "fruktsamhetstrenden fortsätter" är skillnaden 0,05 (2,03-1,98) och för scenario "fruktsamheten minskar i storstäderna" är skillnaden 0,10 (1,82-1,72).

Slutsatser

Befolkningsutvecklingen i kommungrupperna uppskattas inte ha haft så stor inverkan på rikets fruktsamhetstal. Om man antar att 1990- och 2000-talets flyttningar till *storstäder* och *större städer* inte hade skett skulle fruktsamhetstalet år 2004 varit 1,78 i stället för 1,75. Givet att de skulle haft samma benägenhet att föda barn som de haft som bott kvar.

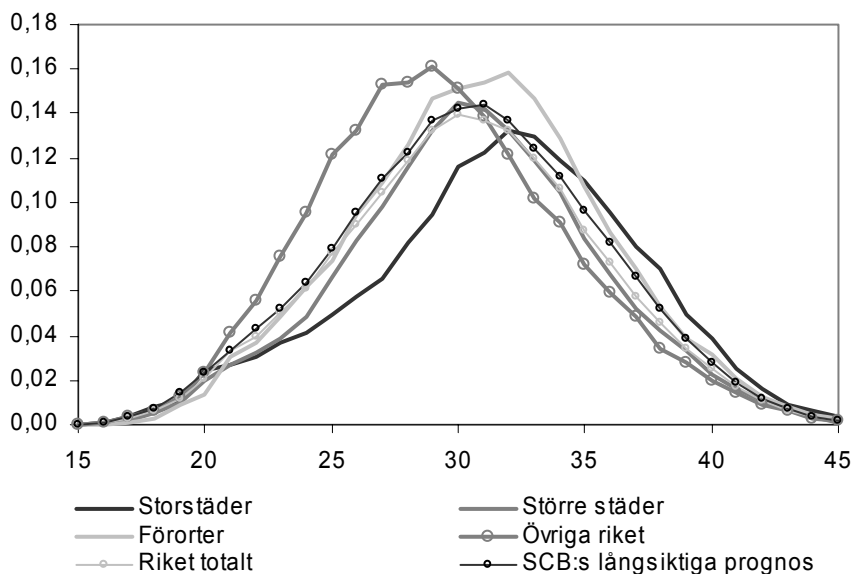
När vi har studerat olika befolkningsstillväxtscenarier är det inget scenario som haft särskilt stor effekt på rikets fruktsamhet. Det som har effekt på fruktsamhetstalet är förändrade fruktsamhetsmönster. Skulle t.ex. fruktsamheten i kommungrupperna fortsätta att gå upp på samma sätt som det gjort de senaste åren betyder det en ökning av fruktsamhetstalet med 0,05 barn per kvinna per år.

I SCB:s antagande i prognosen¹⁸ om fruktsamheten i riket antar vi att fruktsamheten i äldre åldrar kommer att öka. Samtidigt vet vi att fruktsamheten är åldersbetingad och sjunker med stigande ålder¹⁹. När vi ser fruktsamhetsmönstret i *storstäder* ser vi dock att det finns "utrymme" att föda barn i äldre åldrar. I diagram 4.3 har vi lagt in fruktsamheten för kommungrupperna tillsammans med den på sikt antagna fruktsamheten för riket (1,85 barn per kvinna). Trots att vi har antagit att fruktsamheten i äldre åldrar stiger så ligger vi ändå under de nivåer som äldre kvinnor i storstäder har år 2004.

Diagram 4.3

Åldersspecifik fruktsamhet i kommungrupperna och riket totalt 2004 samt åldersspecifik fruktsamhet enligt SCB:s långsiktiga prognos. Antal barn per kvinna

Age specific fertility in different groups of municipalities and in the complete country 2004 and age specific fertility according to Statistic Sweden's long-term forecast. Number of children per woman

¹⁸ SCB (2005) *Sveriges framtida befolkning 2005–2050*

¹⁹ Socialdepartementet (2001) *Barnafödandet i fokus*

Regionala konsekvenser

Vi har dragit slutsatsen att befolkningsförändringarna i olika kommungrupper inte verkar ha särskilt stor effekt på rikets totala fruktsamhet. Men på regional nivå får det naturligtvis stora konsekvenser för befolkningsammansättningen. Trots att fruktsamheten är högre i t.ex. glesbygdskommuner betyder ändå omflyttningen att allt färre barn kommer att födas där eftersom det kommer att finnas allt färre kvinnor i reproduktiv ålder.

Vi kan ta jämtländska Strömsund som exempel. I en befolkningsprognos för Strömsund antas fruktsamheten ligga 10 procent över riksgenomsnittet. Trots detta så antas antalet födda barn minska med över 15 procent. Detta beroende på att många i barnafödande åldrar flyttat och i prognosen antas omflyttningen i framtiden att följa samma mönster som man haft i kommunen tidigare år.

I Stockholm däremot som har ett lägre fruktsamhetstal än riket i övrigt kommer antalet födda barn att öka. Detta beroende på att man antar en nettoinflyttning av kvinnor i barnafödande åldrar. Enligt prognosen för 2014 kommer det att finnas drygt 5000 fler barn i åldrarna 0–5 år jämfört med 2004. Då antar man ändå en nettoutflyttning av förskolebarn²⁰.

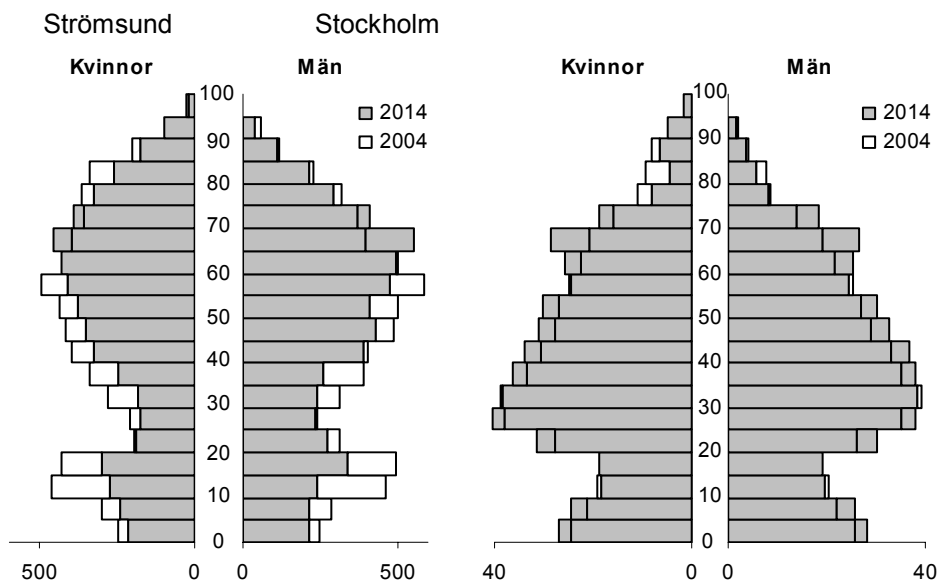
Ålderspyramiderna för de båda kommunerna Strömsund och Stockholm illustreras i diagram 4.4.

Diagram 4.4

Ålderspyramider (femårs åldersklasser) i glesbygdskommunen Strömsund samt i storstaden Stockholm år 2004 samt enligt prognos år 2014.

Strömsund: Antal, Stockholm: Antal (tusental)

Age pyramids (five year age classes) in the countryside municipality Strömsund and the big city Stockholm year 2004 and according to population forecast year 2014. Strömsund: Number, Stockholm: Number (in thousands)

²⁰ Bandel, J. (2005) *Statistik om Stockholm. Befolkningsprognos 2005–2014*

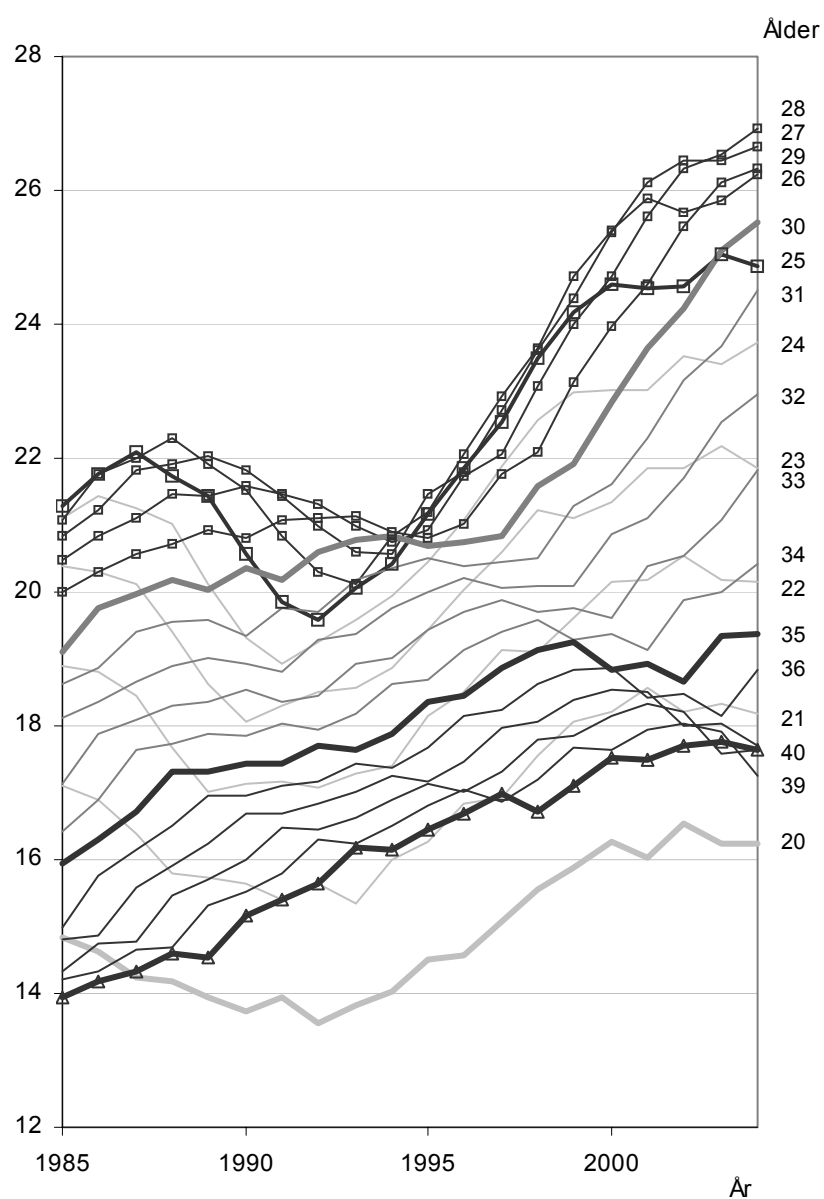
Bilaga 1

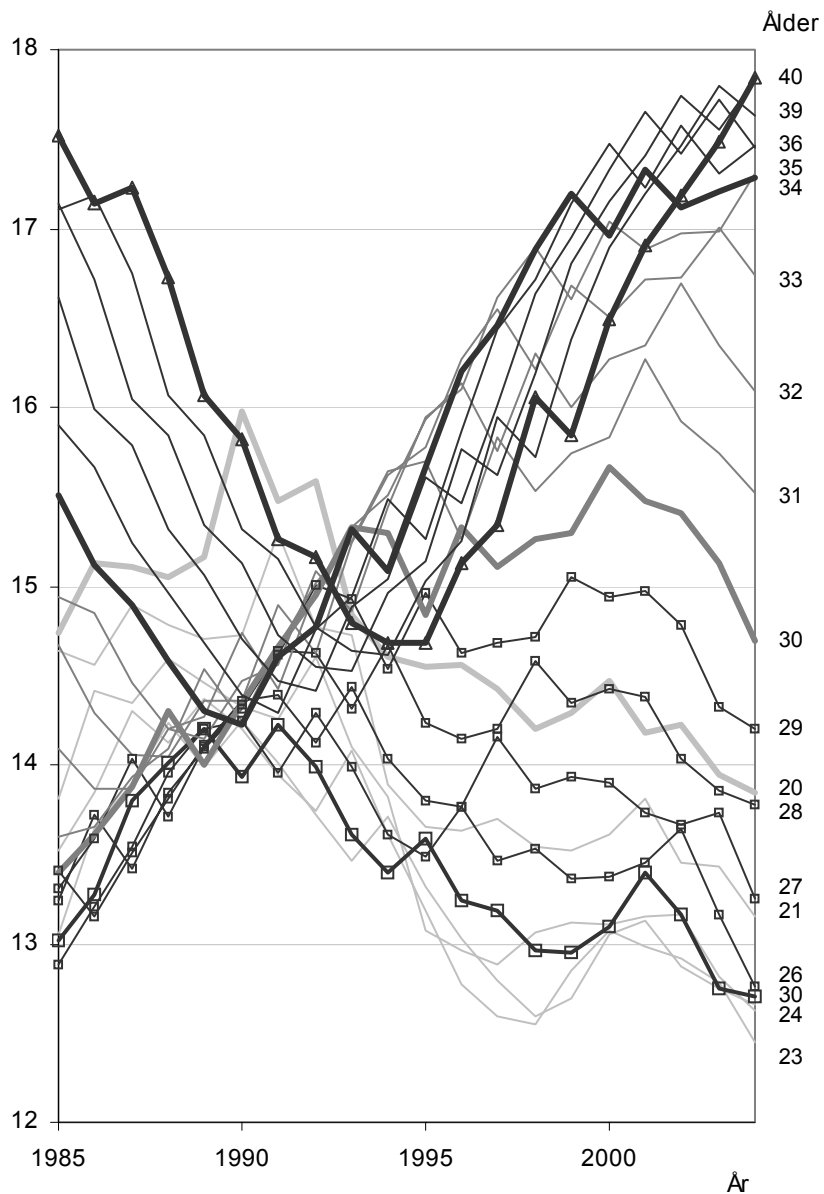
Befolkningsutvecklingen i kommungrupperna

Diagram B1.1

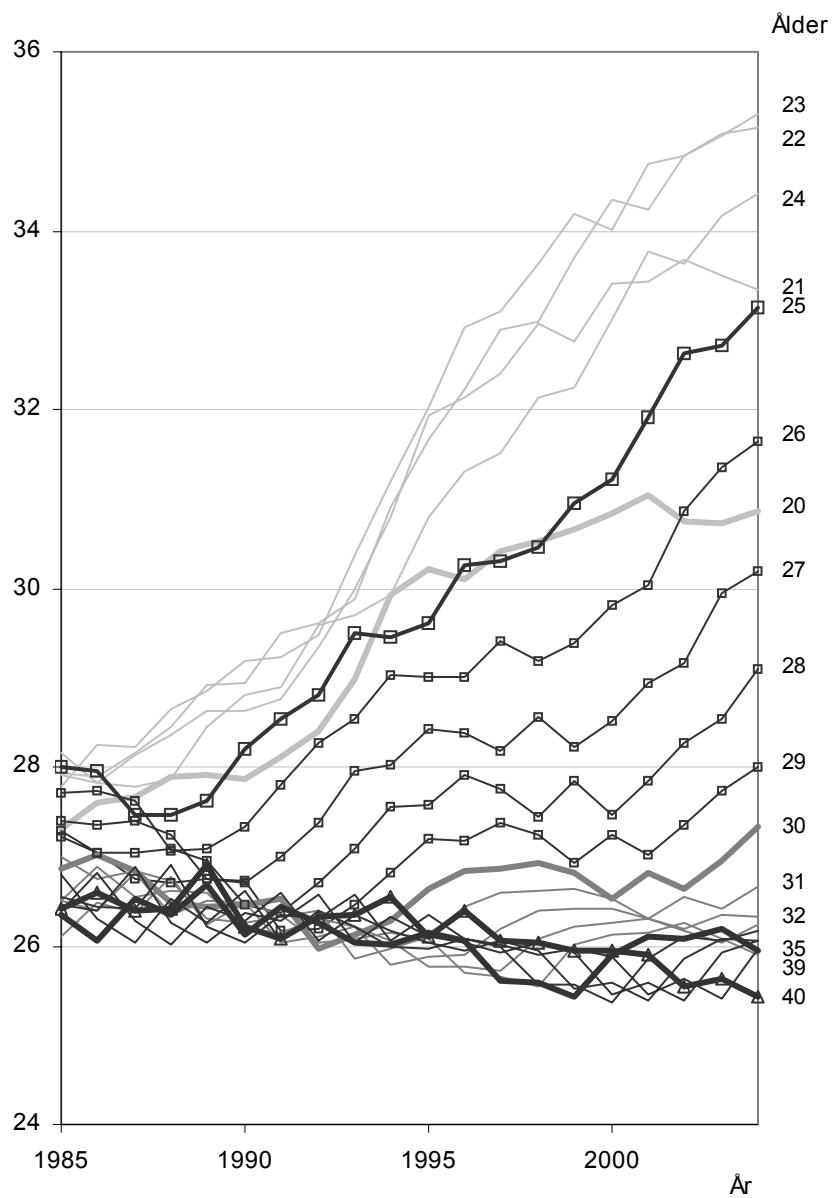
Andel kvinnor i kommungruppen *storstäder* fördelat efter ålder 1985–2004.
Procent av alla kvinnor i åldersgruppen

Share of women in municipality group *big cities* by age 1985–2004. Per cent of all women in age group

Diagram B1.2**Andel kvinnor i kommungruppen förorter fördelat efter ålder 1985–2004.****Procent av alla kvinnor i åldersgruppen***Share of women in municipality group suburbs by age 1985–2004. Per cent of all women in age group*

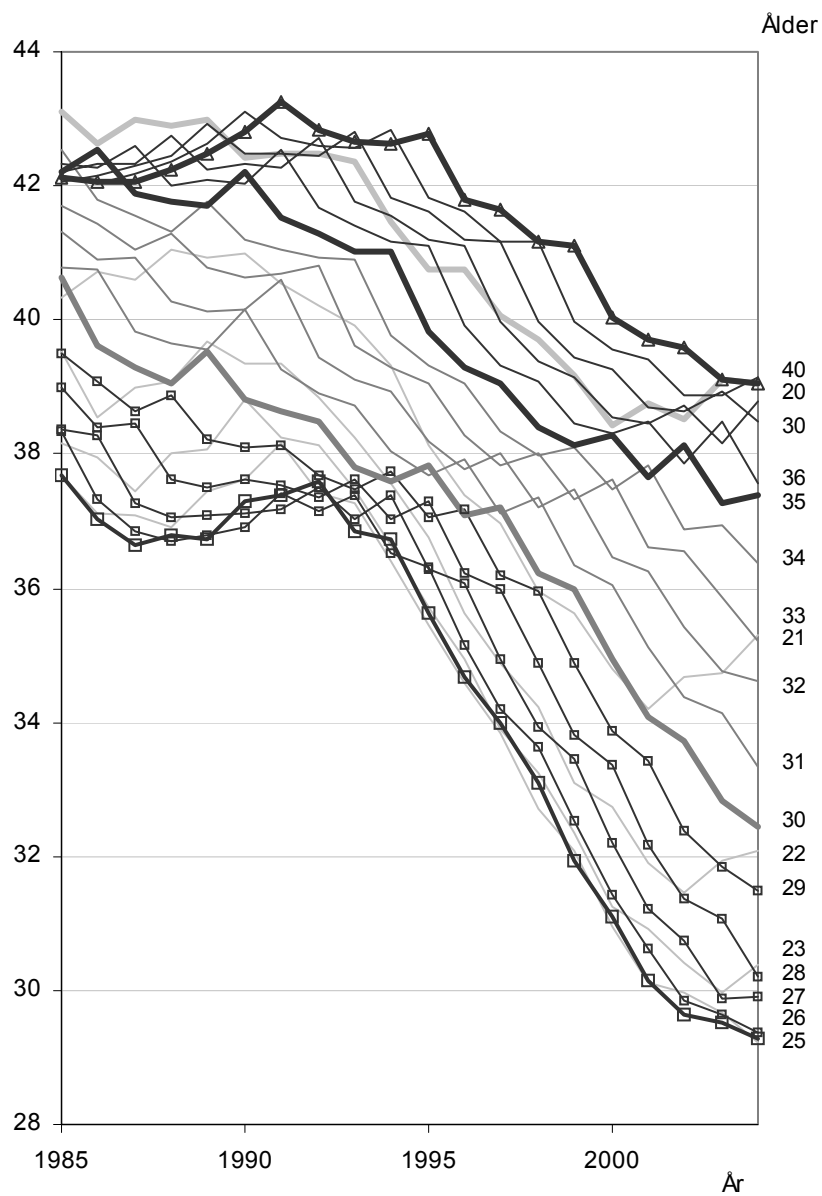
Diagram B1.3
Andel kvinnor i kommungruppen större städer fördelat efter ålder 1985–2004.
Procent av alla kvinnor i åldersgruppen
Share of women in municipality group large towns by age 1985–2004. Per cent of all women in age group

Diagram B1.4**Andel kvinnor i kommungruppen övriga riket fördelat efter ålder 1985–2004.
Procent av alla kvinnor i åldersgruppen**

Share of women in the remaining country by age 1985–2004. Per cent of all women in age group

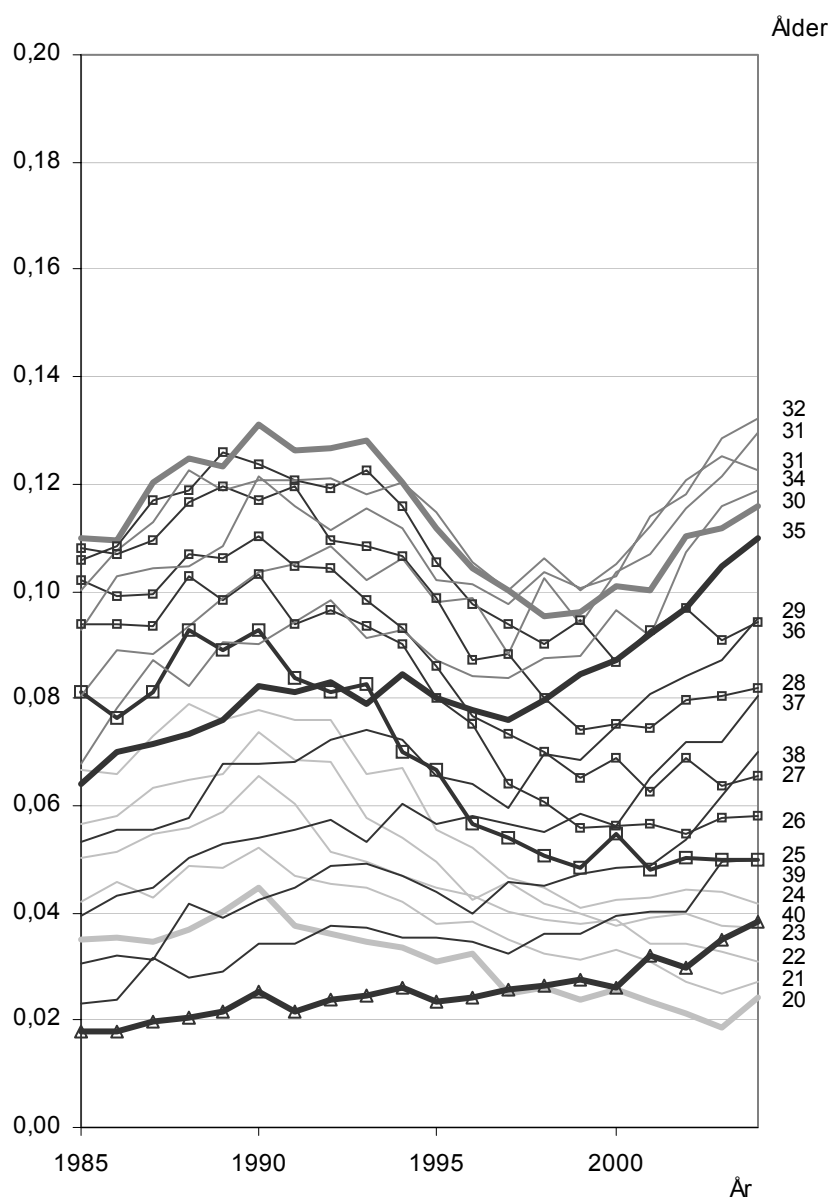

Bilaga 2

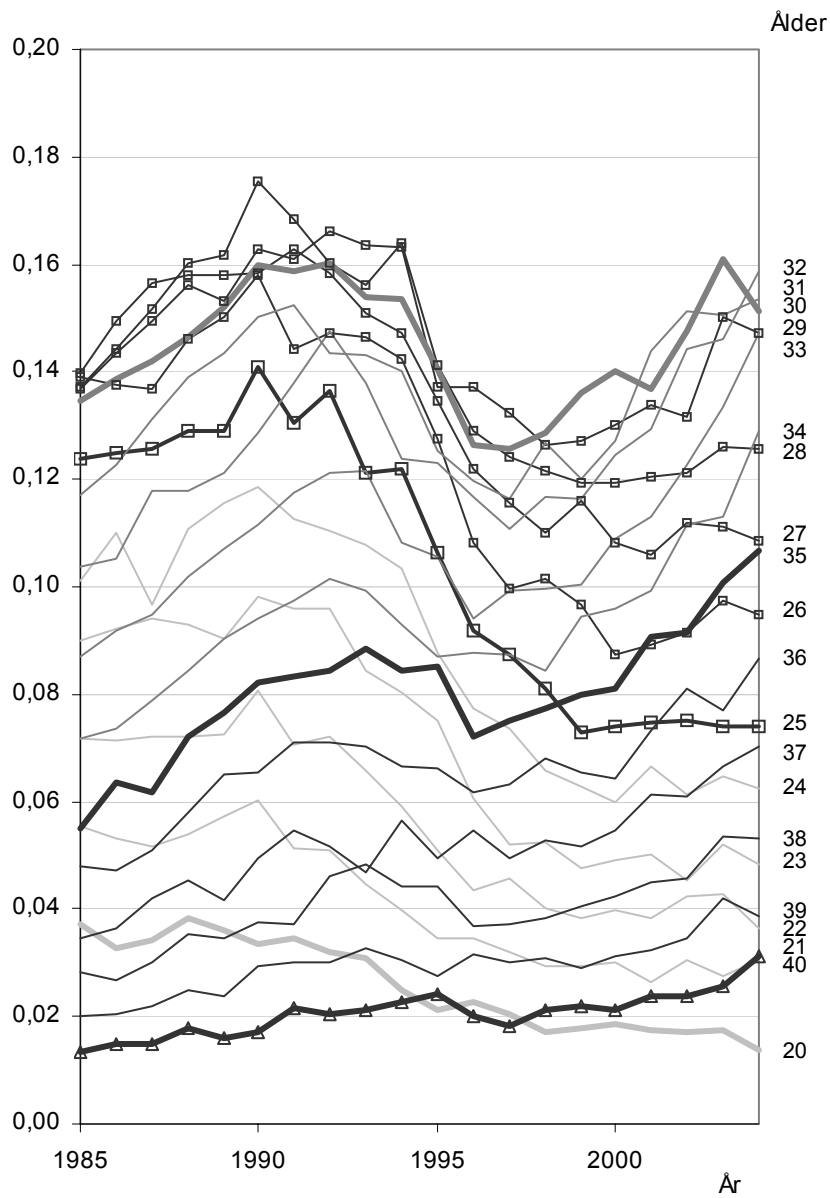
Fruksamhetsutvecklingen i kommungrupperna

Diagram B2.1

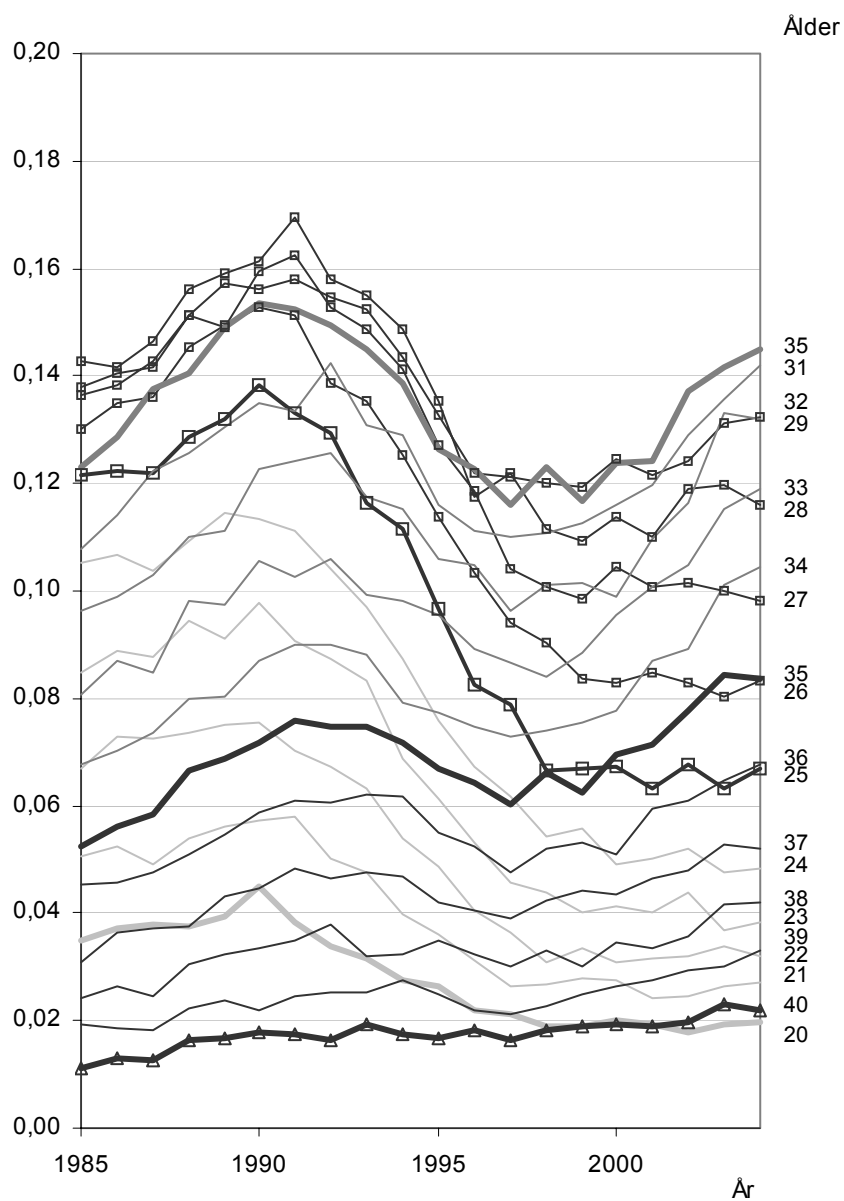
Fruksamhetstal efter ålder i storstäder 1985–2004. Antal barn per kvinna
 Fertility by age in big cities 1985–2004. Number of children per woman

Diagram B2.2
Fruktsamhetstal efter ålder i förorter 1985–2004. Antal barn per kvinna
Fertility by age in suburbs 1985–2004. Number of children per woman

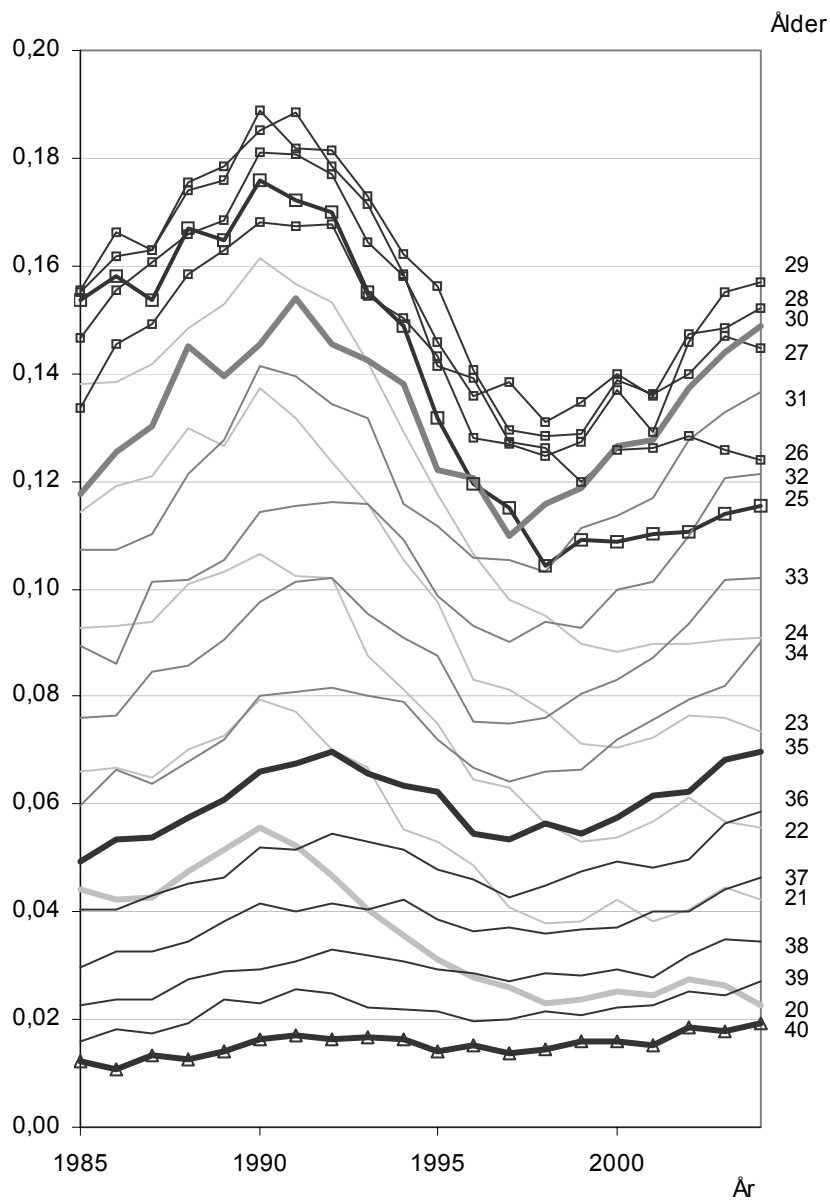
Diagram B2.3
Fruksamhetstal efter ålder i större städer 1985–2004. Antal barn per kvinna
Fertility by age in large towns 1985–2004. Number of children per woman

Diagram B2.4

Fruktbarhetstal efter ålder i övriga riket 1985–2004. Antal barn per kvinna

Fertility by age in the remaining country 1985–2004. Number of children per woman

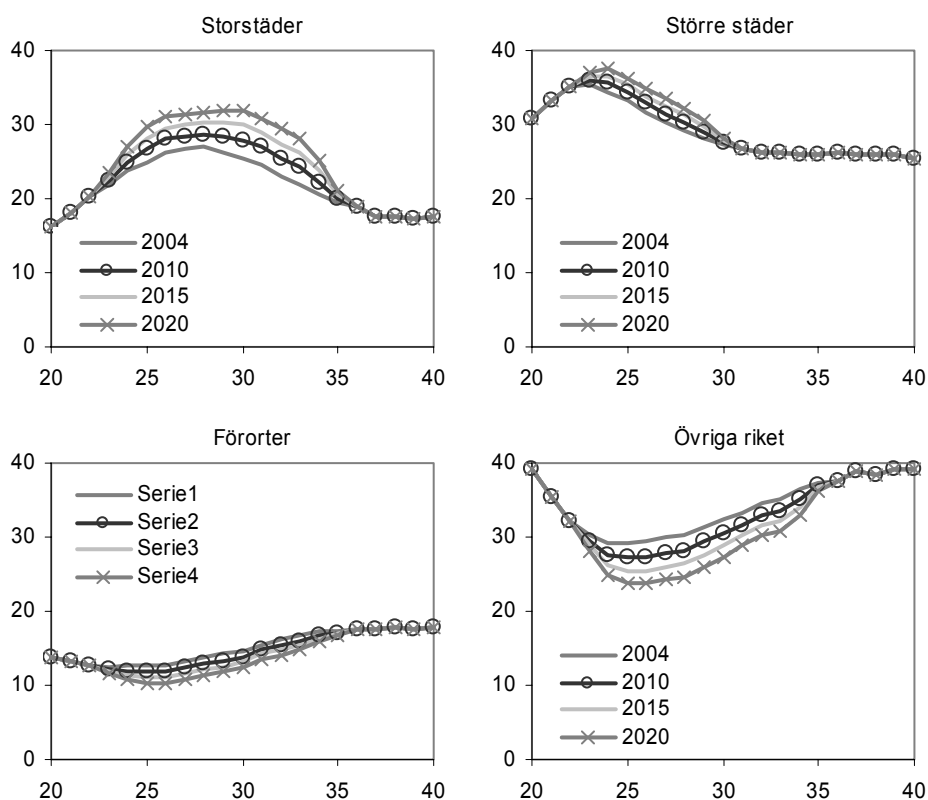
Bilaga 3

Olika scenarion och påverkan på fruktsamheten

Diagram B3.1

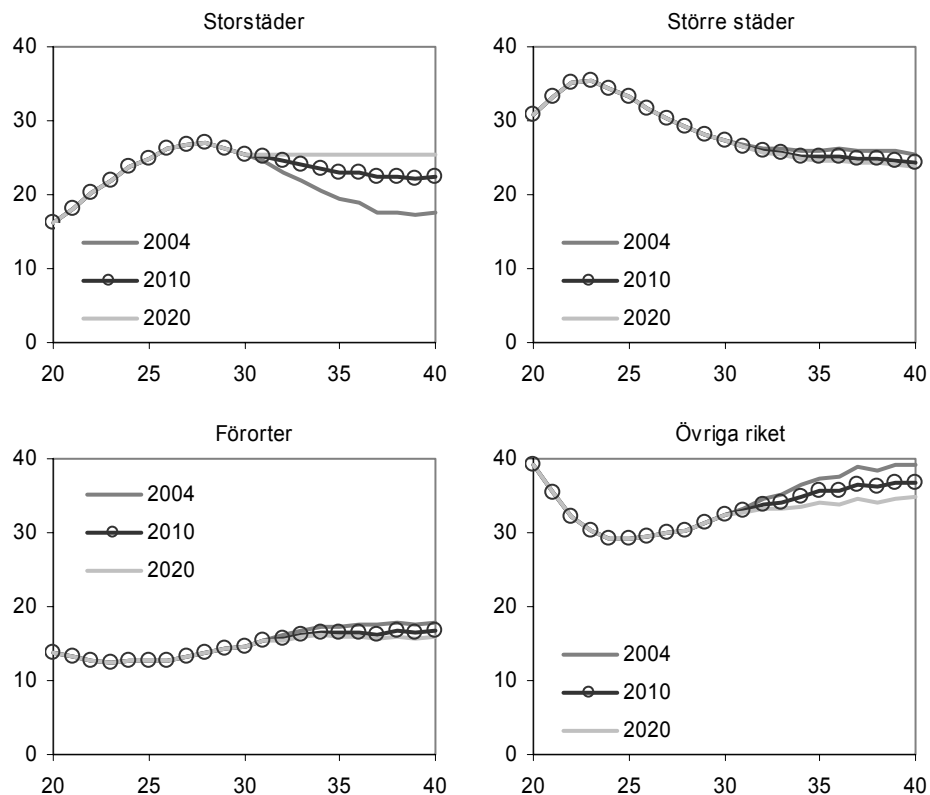
Andel kvinnor i olika kommungrupper efter ålder år 2004 samt andel kvinnor enligt scenario "trenden fortsätter" år 2010, 2015 och 2020. Procent av samtliga kvinnor i åldersgruppen

Share of women in different municipality groups by age 2004 and share of women according to scenario "trend continues" year 2010, 2015 and 2020. Per cent of all women in age group

Diagram B3.2**Andel kvinnor i olika kommungrupper efter ålder år 2004 samt enligt scenario "fler stannar i storstäderna" år 2010 och 2020. Procent av samtliga kvinnor i åldersgruppen.**

Share of women in different groups of municipalities by age 2004 and share of women according to scenario "many stay" year 2010 and 2020. Per cent of all women in age group

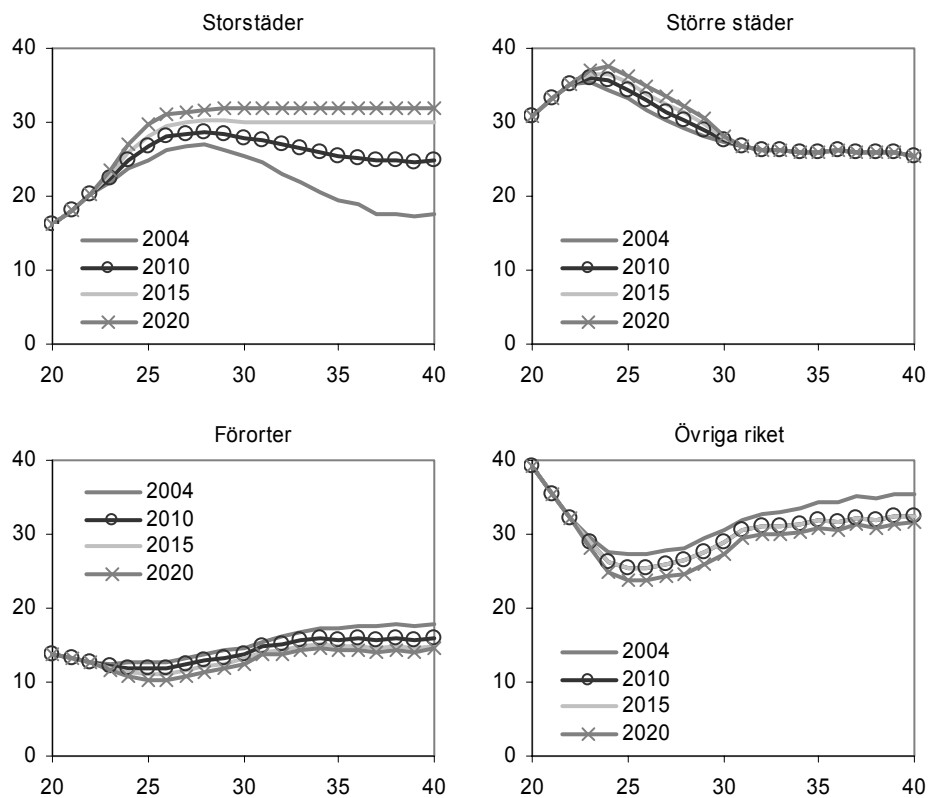

Diagram B3.3

Andel kvinnor i olika kommungrupper efter ålder år 2004 samt enligt scenario "trenden fortsätter och fler stannar i storstäderna" år 2010, 2015 och 2020.

Procent av samtliga kvinnor i åldersgruppen.

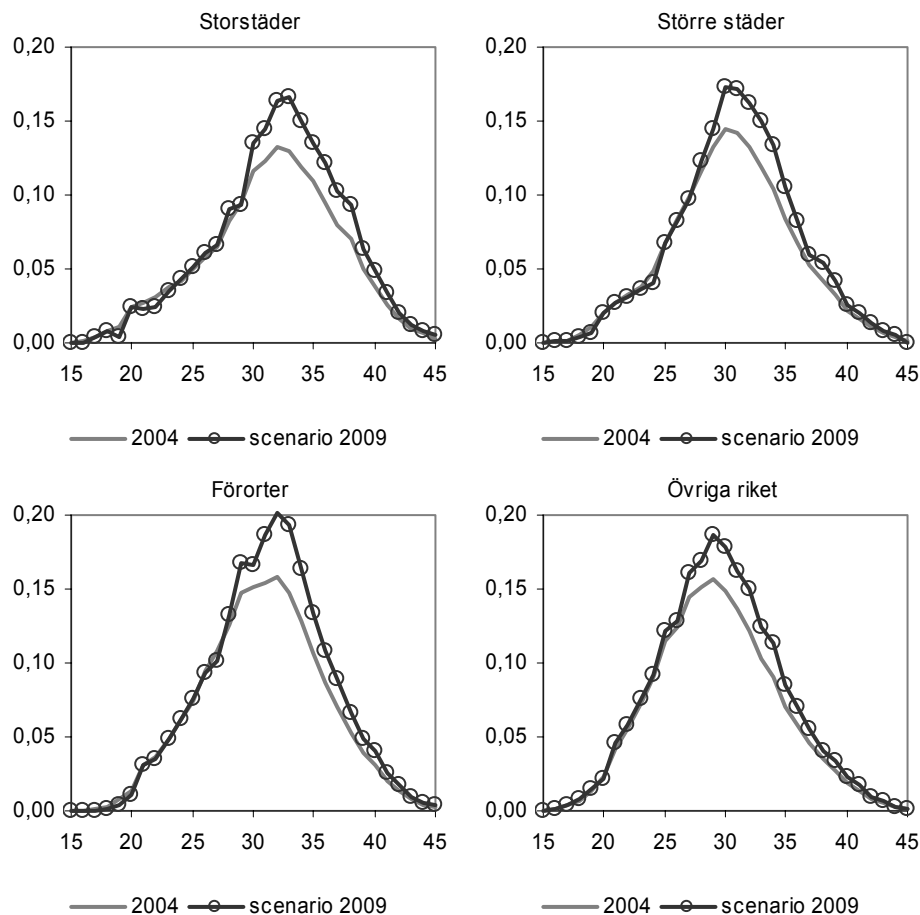
Share of women in different groups of municipalities by age 2004 and share of women according to scenario "trend continues and many stay" year 2010, 2015 and 2020. Per cent of all women in age group.

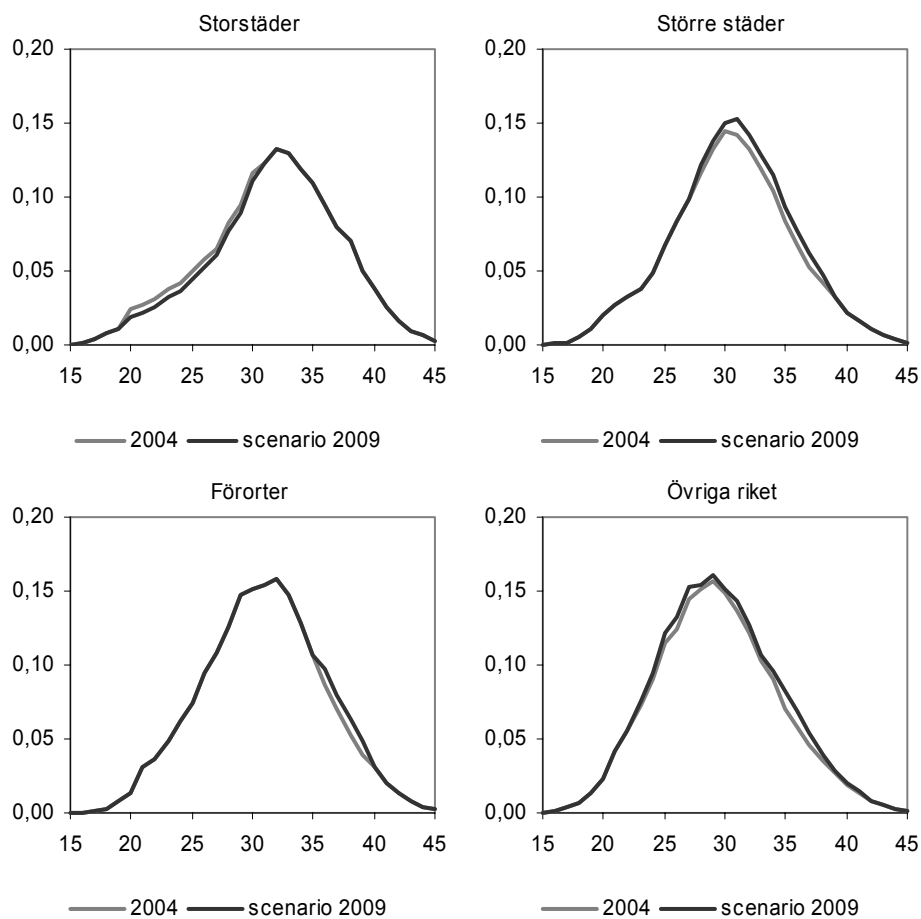
Diagram B3.4**Åldersspecifik fruktsamhet i olika kommungrupper 2004 samt enligt scenario "fruktsamhetstrenden fortsätter" år 2009. Antal barn per kvinna.**

Age specific fertility in different groups of municipalities 2004 and age specific fertility according to scenario "fertility trend continues" 2009. Number of children per woman.

Diagram B3.5**Åldersspecifik fruktsamhet i olika kommungrupper 2004 samt enligt scenario "fruktsamheten minskar i storstäderna" år 2009. Antal barn per kvinna.**

Age specific fertility in different groups of municipalities 2004 and age specific fertility according to scenario "fertility decreases in big cities" 2009. Number of children per woman.

Tabell B3.1

Antal födda barn samt fruktsamhetstal (TFR) i riket enligt olika befolkningstillväxtscenarion och fruktsamhetsscenarion 2005–2020*Number of children born and Total fertility rate (TFR) in the country according to different population growth scenarios and fertility scenarios 2005–2020*

Fruktamhets- scenarion	År	Befolkningstillväxtscenarion							
		"Nått toppen"		"Trenden fortsätter"		"Fler stannar"		"Trenden fortsätter och fler stannar"	
		Antal barn	TFR	Antal barn	TFR	Antal barn	TFR	Antal barn	TFR
"2004 års nivå"	2005	101570	1,77	101482	1,77	101653	1,77	101605	1,77
	2006	101069	1,77	100894	1,77	101234	1,77	101138	1,77
	2007	100691	1,77	100429	1,76	100938	1,77	100792	1,77
	2008	100473	1,77	100122	1,76	100801	1,77	100605	1,77
	2009	100465	1,77	100020	1,76	100873	1,78	100622	1,77
	2010	100696	1,77	100154	1,76	101181	1,78	100871	1,77
	2011	101167	1,77	100522	1,76	101727	1,78	101348	1,77
	2012	101831	1,77	101077	1,76	102463	1,78	102009	1,77
	2013	102674	1,77	101800	1,75	103375	1,78	102832	1,77
	2014	103655	1,77	102651	1,75	104453	1,78	103813	1,77
	2015	104724	1,77	103582	1,75	105516	1,78	104772	1,77
	2016	105798	1,77	104520	1,75	106586	1,78	105740	1,77
	2017	106834	1,77	105428	1,75	107621	1,78	106681	1,77
	2018	107757	1,77	106240	1,75	108544	1,78	107527	1,77
2019	108500	1,77	106892	1,74	109288	1,78	108217	1,77	
2020	108978	1,77	107307	1,74	109771	1,78	108676	1,77	
"Fruktam- heten fort- sätter öka"	2005	103799	1,80	103715	1,80	103891	1,81	103850	1,81
	2006	106363	1,86	106192	1,85	106558	1,86	106478	1,86
	2007	108977	1,91	108712	1,90	109286	1,91	109166	1,91
	2008	111681	1,96	111312	1,95	112116	1,97	111953	1,96
	2009	114544	2,01	114063	2,00	115116	2,02	114906	2,02
	2010	114652	2,01	114067	2,00	115333	2,02	115071	2,02
	2011	115040	2,01	114345	2,00	115826	2,03	115503	2,02
	2012	115655	2,01	114843	2,00	116542	2,03	116149	2,02
	2013	116479	2,01	115538	2,00	117461	2,03	116983	2,02
	2014	117470	2,01	116388	1,99	118589	2,03	118015	2,02
	2015	118620	2,01	117390	1,99	119731	2,03	119056	2,02
	2016	119831	2,01	118454	1,99	120937	2,03	120163	2,02
	2017	121091	2,01	119570	1,99	122196	2,03	121326	2,02
	2018	122315	2,01	120669	1,99	123419	2,03	122474	2,02
2019	123400	2,01	121650	1,99	124507	2,03	123506	2,02	
2020	124232	2,01	122411	1,98	125346	2,03	124327	2,02	

Tabell B3.1 (forts)**Antal födda barn samt fruktsamhetstal (TFR) i riket enligt olika befolkningstillväxtscenarion och fruktsamhetsscenarion 2005–2020***Number of children born and Total fertility rate (TFR) in the country according to different population growth scenarios and fertility scenarios 2005–2020*

Fruksamhets- scenario	År	Befolkningstillväxtscenario							
		"Nått toppen"		"Trenden fortsätter"		"Fler stannar"		"Trenden fortsätter och fler stannar"	
		Antal barn	TFR	Antal barn	TFR	Antal barn	TFR	Antal barn	TFR
"Fruksamheten minskar i storstäder"	2005	102032	1,78	101731	1,77	102111	1,78	102059	1,78
	2006	101980	1,78	101382	1,77	102130	1,79	102019	1,78
	2007	102041	1,79	101150	1,77	102254	1,79	102077	1,79
	2008	102253	1,80	101071	1,78	102522	1,80	102268	1,80
	2009	102658	1,81	101181	1,78	102974	1,81	102634	1,80
	2010	102850	1,81	101071	1,77	103226	1,81	102808	1,80
	2011	103274	1,81	101179	1,77	103708	1,81	103205	1,80
	2012	103889	1,81	101462	1,76	104380	1,81	103784	1,80
	2013	104691	1,81	101912	1,76	105235	1,81	104533	1,80
	2014	105647	1,81	102499	1,75	106275	1,82	105457	1,80
	2015	106721	1,81	103185	1,75	107343	1,82	106401	1,80
	2016	107819	1,81	103882	1,74	108436	1,82	107373	1,80
	2017	108890	1,81	104542	1,74	109505	1,82	108327	1,80
	2018	109856	1,81	105102	1,73	110470	1,82	109196	1,80
	2019	110652	1,81	105508	1,72	111266	1,82	109917	1,80
	2020	111197	1,81	105698	1,72	111814	1,82	110420	1,79

Bilaga 4

Kommungruppsindelning

Storstäder	Förorts-kommuner	Större städer	Medelstora städer	Industri-kommuner
Göteborg	Ale	Borås	Alingsås	Arboga
Malmö	Bollebygd	Eskilstuna	Avesta	Bengtsfors
Stockholm	Botkyrka	Falun	Boden	Bjuv
	Burlöv	Gävle	Borlänge	Boxholm
	Danderyd	Halmstad	Eslöv	Bromölla
	Ekerö	Helsingborg	Falkenberg	Degerfors
	Haninge	Jönköping	Falköping	Emmaboda
	Huddinge	Kalmar	Gällivare	Fagersta
	Håbo	Karlskrona	Hudiksvall	Filipstad
	Härryda	Karlstad	Härnösand	Finspång
	Järfälla	Kristianstad	Hässleholm	Gislaved
	Kungsbacka	Linköping	Höganäs	Gnosjö
	Kungälv	Luleå	Karlshamn	Grums
	Lerum	Lund	Katrineholm	Gullspång
	Lidingö	Norrköping	Kiruna	Götene
	Lomma	Skellefteå	Kristinehamn	Herrljunga
	Mölnadal	Sundsvall	Köping	Hofors
	Nacka	Södertälje	Landskrona	Hultsfred
	Partille	Umeå	Lidköping	Hylte
	Salem	Uppsala	Lindesberg	Hällefors
	Skurup	Varberg	Ludvika	Karlskoga
	Sollentuna	Västerås	Mariestad	Kumla
	Solna	Växjö	Mjölby	Kungsör
	Staffanstorps	Örebro	Mora	Laxå
	Sundbyberg	Örnsköldsvik	Motala	Lessebo
	Svedala	Östersund	Nyköping	Lilla Edet
	Tyresö		Nynäshamn	Ljungby
	Täby		Nässjö	Markaryd
	Upplands-Bro		Piteå	Munkfors
	Upplands Väsby		Ronneby	Mönsterås
	Vallentuna		Sigtuna	Norberg
	Vaxholm		Skövde	Nybro
	Vellinge		Strängnäs	Olofström
	Värmdö		Söderhamn	Osby
	Öckerö		Trelleborg	Oskarshamn
	Östanåker		Uddevalla	Oxelösund
			Vänersborg	Perstorp
			Västervik	Sandviken
			Ystad	Skinnskatteberg
			Ängelholm	Smedjebacken
				Storfors
				Surahammar
				Tibro
				Tidaholm
				Tranemo
				Trollhättan
				Uppvidinge
				Vaggeryd
				Vetlanda
				Värnamo
				Åstorp
				Örekelljunga
				Östra Göinge

Kommungruppsindelning (forts.)

Landsbygdskommuner	Glesbygdskommuner	Övr. större kommuner	Övr. mindre kommuner
Aneby	Arjeplog	Alvesta	Askersund
Borgholm	Arvidsjaur	Arvika	Dals-Ed
Båstad	Berg	Bollnäs	Eda
Essunga	Bjurholm	Eksjö	Forshaga
Färgeland	Bräcke	Enköping	Gagnef
Gotland	Dorotea	Flen	Gnesta
Grästorp	Härjedalen	Hallsberg	Habo
Heby	Jokkmokk	Hallstahammar	Hagfors
Högsby	Krokom	Hedemora	Hammarö
Hörby	Lycksele	Kalix	Haparanda
Kinda	Malung	Klippan	Hjo
Laholm	Malå	Kramfors	Höör
Lekeberg	Norsjö	Kävlinge	Karlsborg
Ljusdal	Orsa	Leksand	Kil
Mellerud	Pajala	Lysekil	Ljusnarsberg
Mörbylånga	Ragunda	Mark	Mullsjö
Ockelbo	Sorsele	Norrtälje	Munkedal
Ovanåker	Storuman	Orust	Nora
Robertsfors	Strömsund	Sala	Nordanstig
Sjöbo	Torsby	Simrishamn	Nordmaling
Svalöv	Vansbro	Skara	Nykvarn
Tanum	Vilhelmina	Sollefteå	Rättvik
Tierp	Vindeln	Stenungsund	Sotenäs
Tomelilla	Ånge	Säffle	Strömsund
Torsås	Åre	Sölvesborg	Sunne
Töreboda	Åsele	Timrå	Svenljunga
Valdemarksvik	Älvdalen	Tranås	Säter
Vara	Överkalix	Ulricehamn	Sävsjö
Ydre	Övertorneå	Vimmerby	Söderköping
Ödershög		Älmhult	Tingsryd
		Östhammar	Tjörn
			Trosa
			Vadstena
			Vingåker
			Värgårda
			Vännäs
			Åmål
			Årjäng
			Åtvidaberg
			Älvkarleby
			Älvsbyn

Referenser

- Bandel, Jeanette (2005) *Befolkningsprognos 2005–2014*. Statistik om Stockholms län och region 2005:8
- Nilsson, Åke (2000) Ungdomar stannar i stora städer. *Välfärdsbulletinen* Nummer 3, s. 4-5
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2001) *Arbetsmarknadsstatus och fruktsamhet – Påverkar anknytningen till arbetsmarknaden kvinnors och mäns barnafödande*. Demografiska rapporter 2001:2
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2005) *Bostaden, storstaden och barnfamiljen*. Demografiska rapporter 2005:1
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2005) *Familjens betydelse för rörligheten på arbetsmarknaden*. Demografiska rapporter 2005:3
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2003) *Flyttströmmar i Sverige 1999–2001*. Demografiska rapporter 2003:2
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2002) *Hur många barn får jag när jag blir stor? – Barnafödande ut ett livsperspektiv*. Demografiska rapporter 2002:5
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2005) *Sveriges framtida befolkning 2005–2050. Statistiska meddelanden, Serie Be, Befolkning och levnadsförhållanden BE SM 0501*
- Socialdepartementet (2001) *Barnafödandet i fokus – Från befolkningspolitik till ett barnvänligt samhälle*. Ds 2001:57

In English

Summary

Every year Statistics Sweden make a population projection for Sweden. The population projections are based on the different demographic changes: fertility, mortality and migration. In this report we analyse the fertility rates for Sweden in relation to the population development in different municipality groups.

We have divided Sweden into regions depending on the size of the municipality and on the municipality's branches of industry: *big cities*, *suburbs*, *large towns* and municipalities in the *remaining country*. It appears that fertility is lower in *big cities* and *large towns*. In *big cities* the fertility in older ages has increased significantly. That also applies to *suburbs* and to some degree *large towns*.

Since the later part of the 1990s until today, there has been a substantial population growth in *big cities*. The movements within the country has resulted in a large increase of women in the childbearing ages in *big cities* and to some extent in the *suburbs* and *large towns*. In the municipalities in the remaining country the population in the childbearing ages has decreased substantially.

Yet, the population development in the different municipality groups is not estimated to have had such influence on the fertility rate for Sweden. If we play with the thought that the movements during the 1990s and the 2000s wouldn't have occurred and instead the people that moved would have remained in their original municipality groups and would have had the same propensity having children like the one's that actually remained in these municipality groups. That would have resulted in a fertility rate for Sweden around 1,78 instead of 1,75 that was the real fertility rate we had in Sweden in 2004.

We have studied different population growth scenarios and different fertility scenarios in the municipality groups. No population growth scenario seems to have a significant effect on the fertility rate for Sweden. The country's fertility rate is practically only influenced by changing fertility patterns. For example, if the fertility in the municipality groups would continue to increase in the same way as during the last years, that means an increase of the fertility rate for Sweden with 0,05 children per woman per year.

In the population forecast for Sweden we assume that fertility in older ages would increase. At the same time we know that fertility depend on age and goes down with the age of the woman. But when we see the fertility pattern in *big cities* we can see that there is "space" having children in older ages.

Even if the movements within the country don't seem to have a very big effect on the fertility rate for the whole country, the regional consequences can be big. Despite higher fertility rates in municipalities in the remaining country, for example in countryside towns, the movements will lead to fewer children born there because there will be fewer and fewer women in childbearing ages.

List of terms

antal	number
antagande	assumption
barn	child/children
befolkning	population
fjärde barn	fourth birth
framskrivning	projection
fruktsamhet	fertility
födda	births
förorter	suburbs
framtid	future
genomsnitt	average
glesbygd	sparsely populated area, countryside
grupp	group
industrikommuner	industrial towns
kommun	municipality
kvinnor	women
landsbygdskommuner	countryside towns
medelstora städer	medium-sized towns
prognos	forecast
riket	country
storstäder	big cities
större städer	large towns
summerad fruktsamhet	total fertility rate
åldersspecifika	age specific
ålder	age
år	year
övriga kommungrupper	remaining municipality groups
övriga större kommuner	remaining large towns
övriga mindre kommuner	remaining small towns
övriga riket	remaining country

ISSN 1104-4047
ISBN 91-618-1315-X
ISBN 978-91-618-1315-5

SCB:s Publikationstjänst: e-post: publ@scb.se, tfn 019-17 68 00, fax 019-17 64 44, 701 89 Örebro.

SCB:s Information och bibliotek: Information: e-post: information@scb.se, tfn 08-506 948 01, fax 08-506 948 99,
Bibliotek: e-post: library@scb.se, tfn 08-506 950 66, fax 08-506 940 45.

Vi har även försäljning över disk, besöksadress: SCB, Biblioteket, Karlavägen 100, Stockholm.

Statistics Sweden's Publication Services: e-mail: publ@scb.se, phone +46 19 17 68 00, fax +46 19 17 64 44,
SE-701 89 Örebro, Sweden.

Statistics Sweden's Information and Library: Information: e-mail: information@scb.se,
phone +46 8 506 948 01, fax +46 506 948 99, Library: e-mail: library@scb.se,
phone +46 8 506 950 66, fax +46 8 506 940 45.

We also offer over-the-counter sales on our premises: Statistics Sweden, Library, Karlavägen 100, Stockholm, Sweden